

Adriana Knápková, Drahomíra Pavelková, Daniel Remeš, Karel Šteker

prosperita
firmy

Finanční analýza

Komplexní průvodce s příklady

3., kompletně aktualizované vydání

- silné a slabé stránky finanční analýzy
- vyhodnocení výsledků a využití benchmarkingu
- propojení finanční analýzy a řízení výkonnosti
- nové příklady z praxe a zcela nová případová studie
- finanční analýza při účtování podle IFRS
- **nově:** zapracovány změny účetní legislativy a jejich promítnutí do případové studie

Adriana Knápková, Drahomíra Pavelková,
Daniel Remeš, Karel Šteker

Finanční analýza

Komplexní průvodce s příklady

3., kompletně aktualizované vydání

- silné a slabé stránky finanční analýzy
- vyhodnocení výsledků a využití benchmarkingu
- propojení finanční analýzy a řízení výkonnosti
- nové příklady z praxe a zcela nová případová studie
- finanční analýza při účtování podle IFRS
- **nově:** zapracovány změny účetní legislativy a jejich promítnutí do případové studie

Grada Publishing

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

doc. Ing. Adriana Knápková, Ph.D.
prof. dr. Ing. Drahomíra Pavelková
Ing. Daniel Remeš, Ph.D.
Ing. Karel Šteker, Ph.D.

Finanční analýza

Komplexní průvodce s příklady
3., kompletně aktualizované vydání

Kniha je monografie

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, 170 00 Praha 7
tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400
www.grada.cz
jako svou 6755. publikaci

Odborní recenzenti:

doc. Ing. Václav Janeček, CSc.
doc. Ing. Jaroslav Sedláček, CSc.

Vydání odborné knihy schválila Vědecká redakce nakladatelství Grada Publishing, a.s.

Odpovědný redaktor PhDr. Milan Pokorný
Sazba a grafická úprava Jan Šístek
Návrh a zpracování obálky Eva Hradiláková
Počet stran 232
Třetí vydání, Praha 2017
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

© Grada Publishing, a.s., 2017
Cover Design © Eva Hradiláková

ISBN 978-80-271-0911-1 (ePub)
ISBN 978-80-271-0910-4 (pdf)
ISBN 978-80-271-0563-2 (print)

Obsah

O autorech	7
Řekli o knize	9
Seznam nejpoužívanějších zkratk	10
Summary	13
Úvod	14
1 Úvod do finanční analýzy	17
1.1 Účel finanční analýzy	17
1.2 Zdroje informací pro finanční analýzu	18
2 Účetní výkazy jako podklad pro zpracování finanční analýzy	21
2.1 Rozvaha	24
2.1.1 Aktiva (majetková struktura podniku)	25
2.1.2 Pasiva (finanční struktura podniku)	33
2.2 Výkaz zisku a ztráty	40
2.3 Přehled o peněžních tocích	51
2.3.1 Vymezení cash flow	52
2.3.2 Způsoby tvorby výkazu cash flow	52
2.3.3 Metody sestavení výkazu cash flow	54
2.4 Přehled o změnách vlastního kapitálu	62
2.5 Vzájemné provázanosti a souvztažnosti mezi účetními výkazy	62
2.6 Příloha účetní závěrky	63
3 Metody, postupy a ukazatele finanční analýzy	65
3.1 Metody finanční analýzy	65
3.2 Postup při finanční analýze	66
3.3 Ukazatele finanční analýzy	71
3.3.1 Absolutní ukazatele finanční analýzy	71
3.3.2 Rozdílové ukazatele finanční analýzy	85
3.3.3 Poměrové ukazatele finanční analýzy	87

4 Způsoby vyhodnocení výsledků finanční analýzy a využití postupů benchmarkingu	119
4.1 Posouzení dosažené výše hodnoty ukazatelů a využití benchmarkingu	119
4.2 Vztahy mezi jednotlivými skupinami ukazatelů	122
4.2.1 Soustavy poměrových ukazatelů	129
4.3 Zhodnocení celkové finanční situace podniku a návrh doporučení	132
5 Slabé stránky finanční analýzy	139
5.1 Vypovídací schopnost účetních výkazů a účetní praktiky	139
5.2 Vliv mimořádných událostí a sezonních faktorů na výsledky hospodaření	147
5.3 Závislost tradičních ukazatelů finanční analýzy na účetních údajích	148
5.4 Nutnost srovnání tradičních ukazatelů finanční analýzy s jinými subjekty	148
5.5 Zanedbávání rizika, nákladů obětované příležitosti a budoucích přínosů podnikatelských aktivit	149
6 Integrace finanční analýzy do konceptů měření a řízení výkonnosti	151
6.1 Diskontované cash flow	152
6.2 Ekonomická přidaná hodnota (EVA)	153
6.2.1 Identifikace faktorů ovlivňujících výši ukazatele EVA	172
6.3 Tržní přidaná hodnota (MVA)	175
6.4 Balanced scorecard (BSC)	177
7 Dopad využití IFRS na výsledky finanční analýzy	181
7.1 Mezinárodní harmonizace účetnictví	181
7.1.1 Současný vývoj účetnictví ve světě	181
7.1.2 České podniky a IFRS	184
7.2 Mezinárodní standardy účetního výkaznictví	185
7.2.1 Rozdělení a struktura IFRS	185
7.2.2 Rozpoznání a oceňování základních prvků účetních výkazů	186
7.3 Základní rozdíly mezi českým účetnictvím a IFRS	191
7.3.1 Účetní výkazy	191
7.3.2 Účetní postupy	194
7.3.3 Výsledky finanční analýzy podle IFRS	206
Shrnutí a metodická doporučení pro efektivní zpracování a využití finanční analýzy v podnikatelské praxi	211
Použitá literatura	213
Příloha 1: Účetní výkazy – Odliitek	217
Příloha 2: Přehled mezinárodních účetních standardů a interpretací	223
Rejstřík	225
Poznámky	227

O autorech

doc. Ing. Adriana Knápková, Ph.D.

Dlouhodobě se zabývá problematikou výkonnosti podniků. V současnosti působí jako prorektorka pro sociální záležitosti na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, kde rovněž přednáší a vede odborné semináře zaměřené na podnikové finance a věnuje se vědecko-výzkumné činnosti. Praktické zkušenosti čerpá z podnikové praxe, se kterou dlouhodobě velmi úzce spolupracuje. Výsledky své práce prezentovala na mezinárodních konferencích, např. v USA, Indii, Vietnamu, Dánsku, Španělsku či Řecku. Své poznatky čerpá i ze zkušeností, která načerpala na zahraničních stážích v Belgii, Finsku, Vietnamu nebo Japonsku.

prof. dr. Ing. Drahomíra Pavelková

Řadu let se zabývá problematikou podnikových financí se zaměřením na podnikovou výkonnost. Působí na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně ve funkci ředitelky Ústavu financí a účetnictví, přednáší a věnuje se vědecko-výzkumné činnosti. Je členkou vědeckých a oborových rad ekonomicky zaměřených fakult vysokých škol, členkou vědecké rady CAFIN a členkou redakčních rad několika odborných časopisů. Intenzivně spolupracuje s podnikovou praxí, zodpovídá za řešení výzkumných projektů. Absolvovala zahraniční stáže – v Japonsku, ve Velké Británii, Finsku, v Belgii, Dánsku a USA. Výsledky své práce prezentovala v řadě monografií, v odborných časopisech a na mnoha domácích a zahraničních konferencích.

Ing. Daniel Remeš, Ph.D.

Od studia na Fakultě managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně se zabývá problematikou výkonnosti podniku – propojením finančního a strategického řízení. Svá doktorská studia zaměřil na oblast moderních ukazatelů výkonnosti, jako jsou EVA a BSC. Již několik let působí ve výrobní společnosti MESIT foundry, a. s., na vedoucí pozici v oblasti ekonomiky a financí. Své zkušenosti rozšiřuje aktivní spoluprací s podniky. Stále působí externě na Fakultě managementu a ekonomiky v oblasti výuky podnikových financí. Je autorem i spoluautorem článků publikovaných na domácích i zahraničních konferencích a ve vědeckých časopisech.

Ing. Karel Šteker, Ph.D.

V současné době pracuje na pozici finančního ředitele ve společnosti CENTROPROJEKT GROUP, a.s. Zde má na starosti finance, účetnictví, controlling a oblast IT. Zároveň externě působí na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, kde zajišťuje výuku českého a mezinárodního účetnictví. Je autorem nebo spoluautorem studijních textů, odborných knih a článků publikovaných na konferencích i v časopisech.

Řekli o knize

Přepracované vydání knihy reaguje na změny, které v účetnictví vstoupily v platnost od roku 2016. Nejenom tím si publikace udržuje vysokou míru aktuálnosti, je věnována velmi důležitému tématu. Podává nejen ucelený přehled o obvyklých postupech, metodách a ukazatelích finanční analýzy, ale dává tuto problematiku do dalších souvislostí. Za hodnotné lze považovat, že se autoři podrobně zabývají slabinami finanční analýzy, což výrazně zvyšuje hodnotu práce i z hlediska praktického využití.

Za velmi přínosnou lze považovat tu část práce, která ukazuje na možnosti využití finanční analýzy nejenom v její původní klasické funkci, tedy vyhodnocování toho, co se již v podniku stalo, ale naznačuje i cesty, jak postupy a metody finanční analýzy využít pro formulaci rozhodnutí, která budou usměrňovat vývoj podniku i v poměrně vzdálené budoucnosti.

Jako velmi cenné se ukazují případové studie, které vycházejí ze situace reálných podniků. Zvláště je třeba ocenit nově zařazenou komplexní případovou studii založenou na údajích z vybraného podniku, která provází čtenáře celou publikací. V případových studiích jsou uceleně aplikovány postupy, které byly teoreticky vysvětleny v jednotlivých kapitolách knihy. Prostudování případových studií může velmi přispět čtenáři k jeho schopnosti prakticky využít poznatky, které mu publikace nabízí.

Publikaci ocení nejenom studenti oborů zaměřených na finanční management, ale určitě i manažeři působící v oblasti finančního řízení podniku.

doc. Ing. Václav Janeček, CSc.
Fakulta informatiky a managementu
Univerzita Hradec Králové

Čtenářům se dostává do rukou nové, aktualizované a rozšířené vydání publikace Finanční analýza, která přináší nejen nezbytné teoretické poznatky, ale zejména praktické aplikace pro hodnocení podnikatelských subjektů. Komplexní pohled na metody a postupy finanční analýzy je doplněn o případové studie, které zobrazují reálnou praxi obchodních korporací a objasňují podstatu konkrétních ekonomických jevů. Autoři adekvátně reagovali na nejnovější legislativní úpravy, zaktualizovali všechny praktické příklady v návaznosti na změny ve finančních výkazech a zpracovali zcela novou komplexní případovou studii vybraného reálného podniku.

Hlavní přednost publikace spatřuji v precizním výkladu adekvátních metod v nezbytné hloubce tak, aby poskytly potřebný přehled i návod pro použití. Nechybí ani ilustrativní příklady sestavené k obtížnějším teoretickým pasážím výkladu a jejich aplikaci. Celkově je publikace psána přes vysokou odbornost srozumitelně a přehledně, takže nepochybně zaujme i čtenáře mimo cílovou skupinu. Na rukopisu je poznat, že pochází z pera vynikajících odborníků z oblasti finančního managementu a zkušených vysokoškolských pedagogů. Nové vydání je určeno zájemcům o finanční management, investování, hodnocení finanční situace podniků a metody zvyšování jejich výkonnosti.

doc. Ing. Jaroslav Sedláček, CSc.
Ekonomicko-správní fakulta
Masarykova univerzita, Brno

Seznam nepoužívanějších zkratek

a. s.	– akciová společnost
BSC (<i>balanced scorecard</i>)	– vyvážené skóre
C (<i>capital</i>)	– investovaný kapitál
CF (<i>cash flow</i>)	– peněžní tok
CK	– cizí kapitál
ČD	– České dráhy
ČEZ	– České energetické závody
ČPK	– čistý pracovní kapitál
ČSA	– České aerolinie
ČÚS	– České účetní standardy
ČZ	– čistý zisk
DCF (<i>discounted cash flow</i>)	– diskontované cash flow
DFM	– dlouhodobý finanční majetek
DHM	– dlouhodobý hmotný majetek
DM	– dlouhodobý majetek
DNM	– dlouhodobý nehmotný majetek
EAT (<i>earnings after tax</i>)	– čistý zisk
EBIT (<i>earnings before interest and tax</i>)	– zisk před úroky a zdaněním
EBITDA (<i>earnings before interest, tax, depreciaton and amortization</i>)	– zisk před úroky, zdaněním a odpisy
EBT (<i>earnings before tax</i>)	– zisk před zdaněním
EFRAG (<i>European Financial Reporting Advisory Group</i>)	– Evropská poradní skupina účetního výkaznictví
EPS (<i>earnings per share</i>)	– zisk na akcii
EVA (<i>economic value added</i>)	– ekonomická přidaná hodnota
FASB (<i>Financial Accounting Standards Board</i>)	– Rada pro standardy finančního účetnictví
i	– úroková sazba, diskontní sazba, požadovaná výnosnost
I (<i>investment</i>)	– výše investice
IAS (<i>International Accounting Standards</i>)	– Mezinárodní účetní standardy
IASB (<i>International Accounting Standards Board</i>)	– Rada pro mezinárodní účetní standardy
IASC (<i>International Accounting Standards Committee</i>)	– Výbor pro mezinárodní účetní standardy
IASCF (<i>IASC Foundation</i>)	– Nadace Výboru pro mezinárodní účetní standardy
IFRIC (<i>International Financial Reporting Interpretations Committee</i>)	– Výbor pro interpretace mezinárodního účetního výkaznictví

IFRS (<i>International Financial Reporting Standards</i>)	– Mezinárodní standardy účetního výkaznictví
IFRS for SMEs (<i>International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities</i>)	– Mezinárodní standard účetního výkaznictví pro malé a střední podniky
KFM	– krátkodobý finanční majetek
KPI (<i>key performance indicators</i>)	– klíčová výkonnostní měřítka
MF ČR	– Ministerstvo financí ČR
MPO ČR	– Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
MSP	– malé a střední podniky
MVA (<i>market value added</i>)	– hodnota přidaná trhem
n	– doba životnosti investice, doba pronájmu, doba splatnosti dluhopisu
Ná	– náklady
NACE (<i>Nomenclature générale des activités économiques dans les Communautés Européennes</i>)	– Statistická klasifikace ekonomických činností
N_{CK}	– náklady na cizí kapitál
NOA (<i>net operating assets</i>)	– čistá operativní aktiva
NOPAT (<i>net operating profit after taxes</i>)	– zisk z operativní činnosti po zdanění
NPV (<i>net present value</i>)	– čistá současná hodnota
NÚ	– nákladové úroky
N_{VK}	– náklady na vlastní kapitál
O	– odpisy
OA	– oběžná aktiva, obrat aktiv
OKEČ	– Odvětvová klasifikace ekonomických činností
OM	– oběžný majetek
ON	– osobní náklady
p (<i>price</i>)	– cena výrobku
P (<i>price</i>)	– tržní cena akcie
P/E (<i>price-earnings ratio</i>)	– ukazatel tržní cena akcie /zisk na akcii
PH	– přidaná hodnota
P_t	– peněžní příjmy v jednotlivých letech
PV (<i>present value</i>)	– současná hodnota
r_e (<i>risk equity</i>)	– náklady na vlastní kapitál
r_f (<i>risk free rate</i>)	– bezriziková úroková míra
ROA (<i>return on assets</i>)	– rentabilita aktiv
ROCE (<i>return on capital employed</i>)	– rentabilita úplatného kapitálu
ROE (<i>return on equity</i>)	– rentabilita vlastního kapitálu
ROI (<i>return on investment</i>)	– rentabilita investovaného kapitálu
RONA (<i>return on net assets</i>)	– rentabilita čistých aktiv
ROS (<i>return on sales</i>)	– rentabilita tržeb
$r_{\text{podnikatelské}}$	– riziková prémie za podnikatelské riziko
SEC (<i>Securities and Exchange Commission</i>)	– Komise pro cenné papíry a burzy
SH	– současná hodnota

SIC	– Stálý interpretační výbor (<i>Standing Interpretations Committee</i>)
SME	– malé a střední podniky
SWOT analýza	– analýza silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb (<i>strengths-weaknesses-opportunities-threats</i>)
t	– jednotlivé roky
t	– sazba daně z příjmů
T	– tržby
ú	– úrok
US GAAP	– Americké všeobecně uznávané účetní zásady (<i>US Generally Accepted Accounting Principles</i>)
Vý	– výnosy
VBM (<i>value based management</i>)	– hodnotové řízení
VH	– výsledek hospodaření
VK	– vlastní kapitál
VS	– výkonová spotřeba
VyZÚ	– vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení ZÚ
WACC	– vážené průměrné náklady kapitálu (<i>weighted average costs of capital</i>)
ZK	– základní kapitál
ZOK	– zákon o obchodních korporacích
ZÚ	– zákon o účetnictví

Summary

The publication *Financial Analysis* attends to the problems and methods of financial analysis as tools for financial management of companies. In addition to the traditional overview of the financial analysis, the publication is discussing a number of topics and providing recommendations regarding its practical applications. The main goal is that its results and their evaluation as well as recommendations appreciate both the strong and the weak aspects of the analysis and modern trends of shifting from mere statements about the past development of a company to more purposeful management of the future state, that is, with the link to its performance.

The publication is not only designed as a resource for financial managers and experts in the given field of economics. It can be helpful to anyone who wants to become familiar with opportunities leading to the increase of the financial performance of a company. The systematic explanation of procedures for processing a financial analysis of a company should guarantee the coherence of this publication. In each step, there is a detailed illustration of practical application demonstrated on a case study of a real-life company.

The knowledge and experience presented in this publication is based on the long-run interest of the authors in the given subject, on their cooperation with companies, their university teaching as well as on exchange of ideas at professional forums at home and abroad.

This is already the 3rd reissue of the publication, extensively amended following the significant changes in the field of accounting, which came into force in 2016. The publication is supplemented with dozens of short case studies, which help to illustrate the actual business practice, and aim to explain the substance of various economical situations in an approachable format. The authors also included an entirely new complex case study of a real-life company, which will serve as a red line guiding the readers through the book and the entire field of financial analysis.

Úvod

Publikace *Finanční analýza* je věnována problematice metod a postupů finanční analýzy jako nástroje finančního řízení podniků. Vedle tradičního pohledu na finanční analýzu nabízí také řadu námětů a doporučení, jak by měla být finanční analýza prováděna v praxi tak, aby její výsledky, zhodnocení výsledků a doporučení respektovaly silné a slabé stránky finanční analýzy i moderní trendy posunu od pouhého konstatování stavu minulého vývoje podniku k cílevědomému řízení stavu budoucího, tzn. s vazbou na výkonnost podniku. Vzhledem k mezinárodnímu ekonomickému prostředí je součástí knihy část zaměřená na dopady využití Mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRS) na výsledky finanční analýzy. Nové, výrazně přepracované vydání knihy zohledňuje všechny změny v oblasti účetnictví, které od roku 2016 vstoupily v platnost. Kniha je doplněna několika desítkami krátkých případových studií, které dokreslují reálnou podnikovou praxi a přitažlivou cestou vysvětlují podstatu nejrůznějších ekonomických situací. Pro nové vydání knihy byla zvolena i nová komplexní případová studie vybraného reálného podniku, která čtenáře provází celou knihou a názorně a přirozeně je tak seznamuje s celou problematikou finanční analýzy.

Publikace není určena pouze finančním manažerům a odborníkům v dané ekonomické oblasti. Může posloužit každému, kdo se chce seznámit s příležitostmi vedoucími ke zvýšení finanční výkonnosti podniku.

Na začátku každé finanční analýzy musí být k dispozici data. Předložená publikace by čtenářům měla pomoci datům porozumět, získat informace a ty dále přetavit ve znalosti, které jsou užitečné v samotné řídicí praxi podniků.

Autoři publikace využívají poznatky a zkušenosti získané studiem problematiky finanční analýzy i praktickou analytickou činností v řadě podniků k tomu, aby čtenářům nabídli možnost komplexního průvodce finanční analýzou včetně řady aplikací v podobě příkladů z reálné praxe. Ucelenost publikace by měl zaručit systematický výklad postupu při zpracování finanční analýzy podniku, který je v každém kroku doplněn o podrobnou ukázkou praktického provedení, demonstrovanou na případové studii reálného podniku.

Publikace je rozdělena do sedmi kapitol.

První kapitola obsahuje informace o podstatě a úloze finanční analýzy v řízení podniku a dále důvody, proč by tento nástroj měli manažeři podniku a další subjekty znát a využívat, odkud je možné získat informace pro její zpracování a jak se liší možnosti interního a externího analytika z hlediska dostupnosti dat a jejich zpracování do podoby relevantních výsledků.

Druhá kapitola se podrobně věnuje popisu a analýze účetních výkazů jako základního zdroje informací pro zpracování finanční analýzy. Je zde také popsána vzájemná provázanost a souvztažnost mezi účetními výkazy, a to z důvodu nutnosti uvědomění si těchto souvislostí pro zpracování finanční analýzy.

Ve **třetí kapitole** jsou uvedeny metody tradiční finanční analýzy a popsán postup, který je nutné pro racionální zpracování finanční analýzy dodržet. Jsou zde podrobně charakterizovány absolutní, rozdílové a poměrové ukazatele finanční analýzy, které se v praxi osvědčily, a jejich výpočet slouží k analýze hospodaření podniku v oblasti rentability, likvidity, aktivity a zadlu-

ženosti. Pro posouzení finanční situace podniku jsou uvedeny i další užitečné ukazatele, které tento obrázek vhodně doplňují.

Čtvrtá kapitola je věnována způsobům vyhodnocení výsledků finanční analýzy s důrazem na posouzení dosažené výše hodnoty ukazatelů (včetně možností využití benchmarkingu), vztahům mezi jednotlivými skupinami ukazatelů a celkovému zhodnocení finanční situace podniku, ze kterého jsou potom odvozeny návrhy a doporučení pro jeho řízení. Tato část finanční analýzy je někdy v praxi podceňována, a tak se finanční analýza často omezuje na výpočet ukazatelů a popis minulého a současného vývoje dosažených hodnot ukazatelů v jednotlivých hodnocených oblastech.

Pátá kapitola je zaměřena na systematický popis a zdůvodnění slabých stránek finanční analýzy, které oslabují její vypovídací schopnost a možnosti využití pro finanční řízení podniku. Problémy, jež jsou zde nastíněny, je nutné vzít při práci s výsledky finanční analýzy v úvahu. Autoři zde dávají náměty, jak některé slabé stránky finanční analýzy eliminovat, resp. oslabit jejich závažnost. Mimo jiné navrhuji doplnění a propojení využívání metod a postupů finanční analýzy s hodnocením výkonnosti podniku a využíváním moderních výkonnostních měřítek.

Podrobněji je využití vybraných výkonnostních měřítek a jejich propojení se zpracováváním a výsledky finanční analýzy popsáno v **šesté kapitole**. Je zde také demonstrováno propojení výsledků tradiční finanční analýzy s výkonnostními měřítky, která se soustřeďují na podporu řízení hodnoty jako ústředního cíle podnikání. Finanční analýza tak může sehrávat významnou roli při podpoře efektivního řízení podniku.

Dopad využití IFRS na výsledky finanční analýzy je uveden v **sedmé kapitole**, ve které je také zmíněn současný vývoj mezinárodního účetnictví ve světě a jeho vliv na české podniky. Kapitola dále obsahuje stručný úvod do problematiky IFRS a v neposlední řadě přehled základních rozdílů mezi českými účetními předpisy a IFRS.

Závěrečné **shrnutí** představuje metodická doporučení pro efektivní zpracování finanční analýzy v podnikatelské praxi v podobě stručného a srozumitelného souhrnu znalostí získaných studiem této publikace pro jejich aplikaci v praxi.

Poznátky a zkušenosti uvedené v publikaci vycházejí z dlouhodobého zájmu autorů o uvedenou problematiku, ze zkušeností a spolupráce s podniky, výuky na univerzitě a z výměny poznatků na domácích i zahraničních odborných fórech.

Autoři předem děkují čtenářům za případné připomínky nebo náměty k dané problematice, které je možné zaslat na e-mailové adresy: knapkova@utb.cz, pavelkova@utb.cz, daniel.remes@mesit.cz nebo steker@centroprojekt.cz.

Ve Zlíně 29. 8. 2017

1 Úvod do finanční analýzy

1.1 Účel finanční analýzy

Finanční analýza slouží ke **komplexnímu zhodnocení finanční situace podniku**. Pomáhá odhalit, zda je dostatečně ziskový, zda má vhodnou kapitálovou strukturu, zda využívá efektivně svých aktiv, zda je schopen včas splácet své závazky a celou řadu dalších významných skutečností. Průběžná znalost finanční situace firmy umožňuje manažerům správně se rozhodovat při získávání finančních zdrojů, při stanovení optimální finanční struktury, při alokaci volných peněžních prostředků, při poskytování obchodních úvěrů, při rozdělování zisku apod. Znalost finančního postavení je nezbytná jak ve vztahu k minulosti, tak – a to zejména – pro odhad a prognózování budoucího vývoje. Těžko si lze představit kvalitního manažera podniku, který nemá představu o tom, jaké rentability jeho podnik dosahuje, jaká je průměrná doba splatnosti pohledávek, jakou přidanou hodnotu vytvářejí jeho zaměstnanci apod.

Finanční analýza je nedílnou součástí finančního řízení, protože působí jako zpětná informace o tom, kam podnik v jednotlivých oblastech došel, v čem se mu jeho předpoklady podařilo splnit a kde naopak došlo k situaci, které chtěl předejít nebo kterou nečekal. Samozřejmě platí, že to, co již proběhlo v minulosti, nelze nijak ovlivnit, výsledky finanční analýzy však mohou poskytnout cenné informace pro budoucnost podniku. Výsledky finanční analýzy slouží nejenom pro vlastní potřebu firmy, ale i pro uživatele, kteří nejsou součástí podniku, ale jsou s ním spjatí hospodářsky, finančně apod.

Manažerů potřebují finanční analýzu pro krátkodobé, a zejména pak pro dlouhodobé finanční řízení podniku. V nejšířším slova smyslu zahrnuje finanční analýza celou škálu metod přispívajících k řešení nejrůznějších rozhodovacích úloh. Vedle analýzy finančního postavení podniku a posouzení finanční pozice podniku je možno ji využít k rozhodování o investičních záměrech, o financování dlouhodobého majetku, k volbě optimální kapitálové struktury, při sestavování finančního plánu apod. Finanční analýza by měla být také významnou součástí řízení výkonnosti podniku orientovaného na hodnotové řízení.

Finanční analýzu jako zdroj pro další rozhodování a posuzování potřebují nejen samotní manažerů podniku, ale i investoři, obchodní partneři, státní instituce, zahraniční instituce, zaměstnanci, auditoři, konkurenti, burzovní makléři a v neposlední řadě i odborná veřejnost. Je důležité pečlivě zvážit, pro koho je finanční analýza zpracovávána, protože každá zájmová skupina preferuje jiné informace.

Vlastníky podniku zajímá především návratnost jejich prostředků, tzn. hodnocení rentability (ziskovosti) vloženého kapitálu. Věřitelé se budou zajímat hlavně o likviditu svých obchodních partnerů a jejich schopnost splácet závazky. Věřitelé, kteří se o tuto oblast nezajímají, mohou být nemile překvapeni, že jejich dlužníci nejsou schopni dostát svým závazkům, což se může velice nepříjemně odrazit na jejich hospodaření. Státní instituce určitě zajímá schopnost podniků vytvářet zisk a odvádět daně do státního rozpočtu. Konkurenti se snaží získat jednotlivé výsledky zejména u těch podniků, kterým se na trhu daří, aby se mohli inspirovat a aplikovat dobré prak-

tiky. Potenciální investory také zajímá finanční zdraví podniku. Jsou to informace, které mohou významně ovlivnit jejich budoucí investiční záměry. U zaměstnanců lze předpokládat zejména zájem o výši mzdy. Je pro ně ale určitě cenná také informace např. o ziskovosti či likviditě, protože jen jejich dostatečná výše zabezpečí dlouhodobé fungování podniku.

1.2 Zdroje informací pro finanční analýzu

Zpracování finanční analýzy vyžaduje získání dat, jež tvoří východisko pro kvalitní zpracování a dosažení relevantních výsledků.

Základní zdroj dat představují **účetní výkazy podniku** – rozvaha, výkaz zisku a ztráty, přehled o peněžních tocích (*cash flow*), přehled o změnách vlastního kapitálu a příloha účetní závěrky. Řadu cenných informací obsahuje také výroční zpráva. Čerpat informace lze dále ze zpráv samotného vrcholového vedení podniku, vedoucích pracovníků či auditorů, z firemní statistiky produkce, poptávky, odbytu či zaměstnanosti, z oficiálních ekonomických statistik, z burzovního zpravodajství, z komentářů odborného tisku či z nezávislých hodnocení a prognóz.

V případě, že společnost nevydává výroční zprávu, je možné získat účetní závěrku např. ve veřejném rejstříku na oficiálním serveru českého soudnictví Justice.cz¹, který spravuje Ministerstvo spravedlnosti České republiky, nebo využít databáze firem, které tyto informace za úplatu nabízejí (např. firma Bisnode databázi Albertina)². Řadu informací o zahraničních společnostech lze získat z webových stránek³, někdy i zdarma, v řadě případů je však potřeba počítat s poměrně vysokými náklady na jejich získání.

Lepší přístup k informacím o podniku má interní analytik – pracovník podniku, který si všechna potřebná a podrobná data o podniku, včetně případných komentářů managementu podniku, lehce zajistí. Jednodušší přístup k informacím má i externí analytik, jehož si podnik pro zpracování finanční analýzy najme, i když zde chybí vlastní znalost podniku. Výhodou však může být nezávislý úhel pohledu. Obtížnější je tedy situace pro externího analytika, který není ve spojení s podnikem a musí se spokojit s veřejně přístupnými daty. Data bývají často agregovaná či neúplná. Externí analytik tak často nemá dostatek dat pro kvalitní zpracování finanční analýzy.

V souvislosti s problematikou finanční analýzy a zpracování jejích výsledků lze využít informací Ministerstva průmyslu a obchodu ČR, které dlouhodobě na svých webových stránkách⁴ zveřejňuje finanční analýzy českého průmyslu a stavebnictví a vyhodnocuje je agregovaně dle klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE, dříve využívaný OKEČ). Nabízená data mo-

¹ Justice.cz je informační portál veřejné správy, který obsahuje online veřejný obchodní rejstřík, jehož součástí jsou v části Sbirka listin i účetní závěrky jednotlivých společností. Viz <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik>.

² Viz <http://www.albertina.cz>.

³ Např. Bloomberg.com: <http://www.bloomberg.com>, Corporate Information Research Site: <http://www.corporateinformation.com>, dun & bradstreet: <http://www.dnb.com>, Hoover's Online: <http://hoovers.com>, Stock Analysis on Net: <https://www.stock-analysis-on.net>, Bureau Van Dijk: <https://www.bvdinfo.com>, <http://www.annualreports.com>, <https://www.orderannualreports.com>, Financial Times: <https://markets.ft.com/data>, <https://ycharts.com>, <https://www.gurufocus.com>.

⁴ Viz <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/analyticke-materialy-a-statistiky/analyticke-materialy>.